

Taristuministri määruse „Majandus- ja taristuministri 20. detsembri 2021. a määruse nr 81 „Korterelamute rekonstrueerimise toetamine“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse välissuhtlemisseaduse § 8 lõike 4 ja Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2021. a määruse nr 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused“ § 8 lõike 1 alusel.

Määruse eelnõu on koostatud taristuministri määrusena, kuna peaministri 12.08.2024. a korralduse nr 88 „Ministrite pädevus ministeeriumi juhtimisel ja ministrite vastutusvaldkonnad“ punkti 11 kohaselt kuulub elamumajandus taristuministri vastutusvaldkonda.

Määruse eesmärk on kaotada toetuse makse suurusele kehtestatud piirang ja muuta seeläbi maksete regulatsioon paindlikumaks ning ühtlustada rekonstrueerimisturul tegutsevaid ettevõtjaid puudutavad nõuded.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostas Kliimaministeeriumi ehituse ja elukeskkonna osakonna peaspetsialist Kaie Kunst (tel 625 6366, e-post kaie.kunst@kliimaministeerium.ee). Eelnõu õigusekspertiisi tegi Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Marko Lelov (tel 626 2918, e-post marko.lelov@kliimaministeerium.ee). Keeletoimetuse tegi Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeletojetaaja Aili Sandre (aili.sandre@just.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kolmest punktist.

Punktidega 1 ja 2 kavandatud muudatusega kaotatakse toetuse makse minimaalse suuruse piirang.

Kehtiva määruse kohaselt ei või makse olla väiksem kui 10% või juhul, kui korterelamu rekonstrueerimisel kasutatakse eeltoodetud elemente, 5% rekonstrueerimistööde maksumusest. Selleks, et toetada Ida-Viru maakonnas rekonstrueerimissektori toimimist, on otstarbekas ja põhjendatud ühtlustada eri rahastusallikatest toetuse makse tegemise tingimused. Kavandatuga sarnane paindlik kord kehtib perioodi 2021–2027 ja Õiglase Ülemineku Fondi vahenditest toetuse maksetele.

Punktiga 3 täiendatakse määrust rakendussättega, mille kohaselt kohaldatakse muudatusi tagasiulatuvalt alates 22. detsembrist 2023. a, mil jõustusid Ida-Virumaale suunatud toetuse andmise tingimused.

Põhiseaduse § 12 sätestab üldise võrdsuspõhiõiguse ja diskrimineerimiskeelu. See tähendab, et ilma mõistliku ja asjakohase põhjendusega ei tohi isikuid erinevalt kohelda. Võrdselt tuleb kohelda võrreldavaid rühmi.

Praegu on võrreldavateks rühmadeks ühelt poolt isikud, kes on kehtiva määruse alusel taotluse esitanud, ja need, kes taotlust ei esitanud, kuid oleks taotluse esitanud siis, kui väljamaksete suurus oleks olnud piiramata.

Kehtiva määruse tingimustes on rekonstrueerimistöode tegemiseks võimekad korteriühistud juba taotluse esitanud. Ei saa aga pidada tõenäoliseks, et üksnes väljamaksete kord on saanud takistuseks toetuse taotluse esitamisele. Teisiti öeldes on olemas kaks rühma, kellest ühe puhul on teada nende suutlikkus teha rekonstrueerimistöid, ja teine rühm, kelle võime neid teha ei ole teada. Esimene on oma võimet ja valmisolekut näidanud, teine seda teinud ei ole. Seega ei ole tegemist võrreldavate isikute rühmadega ja neid on õiguspärane erinevalt kohelda.

Lisaks on mainitud kahe rühma erinevaks kohtlemiseks legitiimne eesmärk. Mõistlik ja asjakohane põhjendus on avalik huvi viia ellu toetuse andmise eesmärgid. See on oluline, et tagada Vabariigi Valitsuse heakskiidetud hoonete rekonstrueerimise pikaajalise strateegia elluviimine. Samuti on oluline legitiimne eesmärk raha otstarbekas ja säästlik kasutamine.

Alternatiiv kavandatavale kohaldamisalale on korraldada uus taotlusvoor. Protsesside edasilükkamine ja kordamine tekitab samas olemasolevates toetuse saajates nende õigustatud ootuse petmist ja usaldamatust riigi kui partneri suhtes.

Määruse muudatused ei ole toetuse andmise tingimusi kui tervikut silmas pidades otsustava tähtsusega ja uue taotlusvooru korraldamisega kaasnev kahju võib osutada suuremaks, kui on sellest saadav kasu, mistõttu on kõnealuste rühmade erinev kohtlemine ka vajalik, sobiv ja mõõdupärane.

Kortereelamu rekonstrueerimise soovi ja selle tegemise suutlikkusega korteriühistud on taotluse esitanud ning arvestades nende õigustatud ootusi, tuleb ka nimetatud isikute rühmaga edasi minna.

Valitud lähenemine on sobiv, kuna uue taotlusvooru avamine seab ohtu toetuse andmise eelarve tähtaegse kasutamise ja võib põhjustada projekti ebaõnnestumise. Alternatiivina uue taotlusvooru korraldamine ei oleks olemasolevate toetuse saajate huve silmas pidades sobiv lahendus.

Määruse muutmine on mõõdupärane, kuna rekonstrueerimise toetamise korda arvesse võttes on tehtavad muudatused väikesed. Riive, mida kujutab määruse muudatuste eelsete toetuse taotlejate kõrvalejätmine, on vähene, kui arvestada, et uue taotlusvooriga kaasnev ajakulu tähendab kogu projekti ebaõnnestumist.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17–75).

4. Määruse mõjud

Otsene mõju elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule ning laiemalt majandusele tuleb toetuse kaudu, mitte eelnõust, mille mõju on pigem kaudne ja mis aitab kaasa toetuse andmise eesmärkide saavutamisele.

Määruse rakendamisega ei kaasne olulist mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, sotsiaalvaldkonnale, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele ega muud otsest või kaudset olulist mõju.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei nõua lisakulusid ega eeldata sellest tulusid. Samuti ei too see kaasa lisatööd kohaliku omavalitsuse üksustele ega riigile.

Toetust rahastatakse Euroopa Liidu taaste- ja vastupidavusrahastu korterelamute rekonstrueerimiseks ettenähtud vahenditest. Toetuse kogueelarve on 9,4 mln eurot.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine ja huvirühmade kaasamine ning avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele.

Eelnõu ei saadetud mitteametlikule kooskõlastamisele, kuna muudatused ei sea uusi tingimusi. Tegemist on pigem tehnilise muudatusega, mis võimaldab toetust välja maksta turu vajaduse järgi. Väljamaksetaotlusi on juba laekunud ja esitamisel ning toetuse saajal on tekkinud kohustused, mida omafinantseeringust ei ole võimalik katta.